

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حقوق قراردادهای انتقال فناوری

مؤلف

دکتر اصغر محمودی

«عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور»

انتشارات جاودانه

سرشناسه	محمودی، اصغر
عنوان و نام پدیدآور	حقوق قراردادهای انتقال فناوری/ اصغر محمودی.
مشخصات نشر	تهران: جاودانه، جنگل، ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری	۲۲۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۳۱۰-۰۰
روایت فهرست‌نویسی	فیفا
ادداشت	کتابنامه.
موضوع	انتقال تکنولوژی - قوانین و مقررات
موضوع	انتقال تکنولوژی - قراردادهای
موضوع	انتقال تکنولوژی - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	انتقال تکنولوژی - جنبه‌های اقتصادی
موضوع	مالکیت معنوی
رده‌بندی دی‌سی	۱۳۹۲ ج ۷ / ۳۴ / م / ۱۵۳۰ K
رده‌بندی دیوید	۳۴۳ / ۰۷۴
شماره کتابشناسی	۳۴۱۷۳۰۰۰

عنوان کتاب: حقوق قراردادهای انتقال فناوری

تألیف: دکتر اصغر محمودی

ناشر: انتشارات جاودانه، جنگل

ناظر فنی: امین لشکری

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۳

قطع و تیراژ: رقعی، ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۸-۳۱۰-۰۰

تلفن: ۰۶۶۴۸۲۸۳۰-۹-۱۱۵۸۶۴۴۸۶-۲۱ <http://www.junglepub.org>

۰۳۱۱-۳۲۰۵۰۶۷-۳۲۰۳۸۰۰-۹ [email://Info@junglepub.org](mailto:Info@junglepub.org)

«حق چاپ برای مؤلف محفوظ است»

فهرست مطالب

مقدمه

فصل اول. کلیات ۱

- مبحث اول- تعریف فناوری و محتویات آن ۱
- گفتار اول- تعریف فناوری ۱
- گفتار دوم- محتویات فناوری ۳
- فناوری اطلاعات (Techno Ware) ۳
- ۲- انسان افزار (Human Ware) ۴
- ۳- اطلاعات افزار (Info Ware) ۴
- ۴- سازمان افزار (Org Ware) ۴
- مبحث دوم- انتقال فناوری ۵
- مبحث سوم- روش های انتقال فناوری ۷
- مبحث چهارم- ارکان قراردادهای انتقال فناوری ۹
- گفتار اول- انتقال دهنده (واگذارنده) ۹
- گفتار دوم- انتقال گیرنده (گیرنده) ۱۱
- گفتار سوم- فناوری موضوع قرارداد ۱۱
- ۱- اختراع ۱۳
- ۲- طرح صنعتی ۱۳
- ۳- طرح های ساخت مدارهای یکپارچه ۱۴
- ۴- ارقام گیاهی جدید ۱۴
- ۵- علامت تجاری ۱۷
- ۶- دانش فنی ۱۸
- ۷- اسرار تجاری ۲۱
- گفتار چهارم- مابه ازاء و عوض فناوری ۲۲

- ۱- انواع مابه‌ازاء و عوض فناوری ۲۲
- الف- مبلغ مقطوع ۲۲
- ب- حق امتیاز ۲۳
- یک- مبنای تعیین حق امتیاز ۲۴
- ۱-۱- تولید ۲۴
- ۲-۱- فروش ۲۵
- ۱-۲-۱- قیمت فروش ناخالص ۲۵
- ۲-۲-۱- قیمت فروش خالص ۲۵
- ۳-۲-۱- قیمت متعارف بازار ۲۶
- ۱- سود ۲۶
- ۲- کانبای نامی مورد توجه در محاسبه حق امتیاز ۲۶
- ۱-۲- حداقل حق امتیاز ۲۷
- ۲-۲- حداکثر حق امتیاز ۲۷
- ۳-۲- محدوده تغییر حق امتیاز ۲۷
- ۱-۳-۲- کاهش حق امتیاز به نسبت افزایش تولید، فروش یا استفاده یا گذشت زمان ۲۸
- ۲-۳-۲- افزایش نرخ حق امتیاز به موازات افزایش تولید، فروش یا استفاده یا گذشت زمان ۲۸
- ج- ترکیبی از مبلغ مقطوع و حق امتیاز ۲۹
- ۲- تمایز مابه‌ازاء و عوض فناوری از دیگر تعهدات مالی قرارداد ۲۹
- ۳- تطبیق مابه‌ازاء و عوض فناوری با ماده ۲۱۶ قانون مدنی ۳۰

فصل دوم. قراردادهای انتقال فناوری ۳۳

- مبحث اول- قرارداد لیسانس ۳۳
- گفتار اول- تعریف ۳۴
- گفتار دوم- انواع قرارداد لیسانس ۳۶
- ۱- به اعتبار نوع ۳۶
- الف- انحصاری ۳۶

۳۷	ب- غیر انحصاری
۳۸	ج- انفرادی
۴۲	۲- به اعتبار دامنه
۴۲	الف- ساخت
۴۳	ب- استفاده
۴۳	ج- فروش
۴۴	۳- به اعتبار موضوع
۴۴	الف- به اعتبار طرفین
۴۴	ب- به اعتبار غیر متقابل
۴۵	ب- به اعتبار
۴۶	۵- به اعتبار محدوده جغرافیایی
۴۶	الف- منطقه خاص
۴۶	ب- منطقه غیر محدود (جهانی)
۴۷	مبحث دوم- قرارداد فرانسیز
۴۸	گفتار اول- تعریف
۵۰	گفتار دوم- انواع فرانسیز
۵۱	۱- به اعتبار زمینه
۵۱	الف- فرانسیز توزیعی
۵۱	ب- فرانسیز خدماتی
۵۲	ج- فرانسیز صنعتی
۵۲	۲- به اعتبار نوع
۵۱	الف- فرانسیز تک واحدی
۵۱	ب- فرانسیز چند واحدی
۵۳	ج- فرانسیز نماینده منطقه‌ای
۵۴	گفتار سوم- مقایسه قرارداد فرانسیز با قراردادهای مشابه
۵۴	۱- فرانسیز و لیسانس
۵۶	۲- فرانسیز و نمایندگی

۵۷	۳-فرانشیز و توزیع
۵۸	مبحث سوم- قراردادهای تجارت متقابل
۵۹	گفتار اول- قرارداد بیع متقابل (بای بک)
۶۴	گفتار دوم- قرارداد آفست (تبادل)
۶۵	مبحث چهارم- قراردادهای پیمانکاری
۶۶	گفتار اول- قرارداد کلید در دست یا ای. پی. سی (EPC)
۶۸	گفتار دوم- قرارداد ساخت، بهره‌برداری، واگذاری (B.O.T)
۶۹	الف- تعریف
۶۹	ب- طرفین قرارداد
۶۹	الف- قرارداد
۷۰	ب- شرکت مشارکت پروژه
۷۰	۳- انواع
۷۱	۴- مزایا و معایب
۷۱	الف- مزایا
۷۲	ب- موانع و معایب
۷۲	مبحث پنجم- قرارداد مشارکت علمی (جوینت ونچر)

فصل سوم. شروط و مباحث مهم قرارداد انتقال فناوری ۷۷

۷۹	مبحث اول- شرط بهبود
۸۰	گفتار اول- تعریف
۸۲	گفتار دوم- طرق معمول استفاده از بهبود
۸۳	گفتار سوم- تکالیف ناشی از شرط بهبود
۸۳	گفتار چهارم- وضعیت قرارداد در صورت عدم تصریح به چنین شرطی
۸۲	مبحث دوم- محرمانه نگه داشتن اطلاعات سری
۸۶	گفتار اول- تعریف
۸۷	گفتار دوم- موضوعات تحت شمول و موضوعات خارج از شمول
۸۸	گفتار سوم- موضوعات و عناصر مورد توجه در تدوین تعهد محرمانگی
۹۰	گفتار چهارم- ضمانت اجرای نقض

گفتار پنجم- وضعیت قرارداد در صورت عدم تصریح به چنین تعهدی.....	۹۱
مبحث سوم- کنترل کیفیت.....	۹۲
مبحث چهارم- بیشترین تلاش یا تلاش متعارف.....	۹۴
مبحث پنجم- مطلوب ترین شرط.....	۱۰۰
مبحث ششم- تعهد تأمین ماشین آلات، ابزار و تجهیزات.....	۱۰۴
مبحث هفتم- ارائه خدمات فنی.....	۱۰۵
مبحث هشتم- مسئولیت در برابر صدمات و خسارات ناشی از فناوری.....	۱۰۷
گفتار ششم- مسئولیت قراردادی.....	۱۰۷
گفتار هفتم- مسئولیت غیر قراردادی.....	۱۰۸
مبحث نهم- تضمین های مشترک.....	۱۱۳
۲- دیدار اروپا.....	۱۱۴
الف- دستورالعمل EEC/۳۷۴/۸۸.....	۱۱۵
ب- دستورالعمل کمیسیون کالای تولیدی.....	۱۱۶
ج- دستورالعمل EEC/۴/۸۹ پارلمان و شورای اروپا راجع به جنبه های معینی از فنی های مصرفی و تضمینات ذیربط.....	۱۱۸
د- قطعنامه شورای اروپا.....	۱۱۸
مبحث نهم- تضمین موضوع فناوری.....	۱۱۹
گفتار اول- تضمین های مشترک.....	۱۲۱
گفتار دوم- تضمین های خاص.....	۱۲۴
۱- تضمین های خاص رایج در قراردادهای انتقال فناوری موضوع اختراع.....	۱۲۴
۲- تضمین های خاص رایج در قراردادهای انتقال فناوری موضوع دانش فنی.....	۱۲۶
مبحث دهم- نحوه رویارویی با مسأله تجاوز.....	۱۳۱
گفتار اول- تجاوز اشخاص ثالث به حق یا فناوری موضوع قرارداد.....	۱۳۲
الف- راه حل حقوقی.....	۱۳۲
ب- راه حل قراردادی.....	۱۳۵

- گفتار دوم- تجاوز به حقوق و یا فناوری اشخاص ثالث..... ۱۳۷
- الف- تضمین عدم تجاوز حق یا فناوری موضوع قرارداد به حقوق اشخاص ثالث..... ۱۳۸
- ۱- تضمین بدون شرط..... ۱۳۸
- ۲- تضمین مشروط..... ۱۳۹
- ب- جبران خسارت از گیرنده..... ۱۳۹

فصل چهارم. قراردادهای انتقال فناوری در بستر مقررات ناظر بر انتقال

- فصل چهارم..... ۱۴۳
- ۱- ۱۴۴
- ۲- تجربه کشورهای در حال توسعه..... ۱۴۶
- یک - قبل از ورود به بازار تجارت جهانی..... ۱۴۷
- دو- بعد از الحاق به سازمان تجارت جهانی..... ۱۴۹
- ۳- قانون نمونه وایپو..... ۱۵۰
- ۴- ایران..... ۱۵۴

فصل پنجم. قراردادهای انتقال فناوری در بستر مقررات رقابت..... ۱۶۱

- مبحث اول- نظارت تقنینی..... ۱۶۳
- گفتار اول- آمریکا..... ۱۶۳
- الف- کلیات..... ۱۶۴
- ب- مشخصه‌های راهنما..... ۱۶۵
- ۱- استفاده از قاعده "اساساً باطل" و قاعده "اساساً به عقلی" جهت ارزیابی رفتارهای رقابتی و غیر رقابتی..... ۱۶۵
- ۲- تقسیم‌بندی بازارها به بازار کالاها و خدمات، بازار فناوری و بازار ابداعات و نوآوری‌ها..... ۱۶۶
- ۳- تقسیم روابط طرفین به افقی و عمودی..... ۱۶۶
- ۴- تعیین "منطقه امن"..... ۱۶۷
- گفتار دوم- اتحادیه اروپا..... ۱۶۸

الف - کلیات.....	۱۶۹
۱- مفهوم توافق‌های انتقال فناوری.....	۱۶۹
۲- قلمرو آیین‌نامه.....	۱۷۰
ب- مشخصه‌های اصلی آیین‌نامه و راهنما.....	۱۷۰
۱- تفکیک واحدهای رقیب از واحدهای غیر رقیب.....	۱۷۱
۲- تقسیم بازار به بازار محصول و بازار فناوری.....	۱۷۱
۳- تعیین محدودیت‌های ذاتی.....	۱۷۱
۴- پیش‌بینی منطقه امن.....	۱۷۲
گفتار دوم- موافقت‌نامه راجع به جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت فکری (ترجمه).....	۱۷۲
۱- تبیین موافقت‌نامه.....	۱۷۳
۲- ماده ۱.....	۱۷۳
۳- بند ۲ ماده ۸.....	۱۷۴
الف- سوءاستفاده از حقوق مالکیت فکری بوسیله دارندگان آنها.....	۱۷۴
ب- رویه‌هایی که باید در تجارت محدودیت ایجاد می‌کنند.....	۱۷۵
ج- رویه‌هایی که تأثیر منفی بر انتقال بین‌المللی فناوری دارند.....	۱۷۵
۴- ماده ۴۰.....	۱۷۵
گفتار چهارم- حقوق ایران.....	۱۷۶
۱- تعاریف.....	۱۷۶
۲- قرارداد، توافق، تفاهم، اعمال، اقدامات و رویه‌های مشروع.....	۱۷۷
۳- مرجع رسیدگی به رویه‌های ضد رقابتی.....	۱۷۷
۴- وظایف و اختیارات شورای رقابت.....	۱۷۷
۵- تصمیمات شورای رقابت.....	۱۸۱
۶- تجدیدنظر از تصمیمات شورا.....	۱۸۳
مبحث دوم- نحوه برخورد حقوق رقابت با شروط و محدودیت‌های مطرح در قراردادهای انتقال فناوری.....	۱۸۵

- گفتار اول - باهم فروشی..... ۱۸۶
- گفتار دوم - تثبیت قیمت، تحمیل حداقل یا حداکثر قیمت یا قیمت‌های
توصیه‌ای..... ۱۸۸
- گفتار سوم - شرط عدم رقابت..... ۱۹۰
- گفتار چهارم - محدود کردن میزان استفاده..... ۱۹۲
- گفتار پنجم - محدود کردن میزان تولید..... ۱۹۴
- گفتار ششم - محدودیت‌های فروش..... ۱۹۶
- گفتار هفتم - قرار دادن مناطق و مشتریان خاص در انحصار گیرنده..... ۱۹۷
- گفتار هشتم - محدودیت‌های سرزمینی تحمیل شده به گیرنده..... ۱۹۹
- گفتار نهم - وراثت و انتقال متقابل..... ۲۰۰

منابع و مأخذ.....	۲۰۳
-------------------	-----

در صنعت تجارت به طور گسترده‌ای از قراردادهای مختلف جهت انتقال فناوری استفاده می‌شود. همین امر بررسی و تحلیل مسائل حقوقی این قراردادها را با پیچیدگی‌های فنی قابل انکار مبدل کرده است.

در پاسخ به ضرورت این، حقوق انتقال فناوری و دانش فنی جزو واحدهای درسی مقطع کارشناسی ارشد حقوق مالکیت فکری و حقوق تجارت بین‌الملل پیش‌بینی شده است. معارف فنی کتابی که همه مسائل و جوانب قراردادهای انتقال فناوری را تشریح و تبیین می‌کند وجود ندارد و اساتید مربوطه بنا به تجربه و سلیقه خود، مبحث یا مباحثی از انتقال فناوری و یا گاه‌ا نمونه قراردادهایی را تدریس می‌کنند.

کتاب حاضر که ماحصل تحقیق، کار تجربی و تدریس درس حقوق انتقال فناوری مؤلف است، تلاش کرده مباحث و مسائل مختلف قراردادهای انتقال فناوری را با رویکردی کاربردی در بستر مطالعات نظری و تحقیقی تحلیل نماید تا علاوه بر آشنا کردن مراجعین با مباحث نظری در مقام عمل نیز به کار آنها بیاید.

هر اثر و نوشته‌ای از ویژگی‌ها و خصوصیات بر خوردار می‌باشد که آثار دیگر را از آثار دیگر متمایز می‌سازد. عمده شاخص‌های اثر حاضر که مؤلف سعی داشته آنها را مدنظر قرار دهد، به شرح زیر می‌باشند:

یک- تکیه و تأکید بر تحلیل شروط، تعهدات و مسائل خاص و کاربردی قراردادهای انتقال فناوری نظیر شرط بهبود فناوری، کنترل کیفیت، مسئولیت مدنی، تضمین فناوری، نحوه رویارویی با مسأله تجاوز، مابه‌ازاء و ارزش فناوری و اجتناب از تبیین شروط و مسائل عام قراردادهای انتقال فناوری مانند قانون حاکم، اقامتگاه و فسخ که نتیجه‌ای جز اطناب و اطاله بحث و مالاً سرگشتگی خواننده ندارد.

دو- خودداری از ذکر مطالبی که با قراردادهای انتقال فناوری ارتباط مسیمی دارند و یا به سختی می‌توان این ارتباط را برقرار کرد. ارائه مطالب متعدد خواننده را خسته و خسته می‌شود حجم وسیعی از اطلاعات در اختیار خواننده قرار نگیرد، ولی عیب بزرگ آن این است که استفاده و فهم مطالب و مهمتر از همه، منع بحث، مباحث را برای خواننده سخت می‌کند که به نظر می‌رسد شایسته کتاب آمرسی کاربردی نیست.

سه- استفاده از ادبیات حقوقی یک است، ساده و قابل فهم در تبیین و تحلیل مطالب. کمک گرفتن از اصطلاحات مختلف برای انتقال بهتر مفاهیم در همین راستا قابل تحلیل است.

چهار- توجه به وجه توصیفی، تحلیلی (فناوری) کاربردی و تطبیقی در ارائه مطالب و اجتناب از تک بعدی شدن مطالب. علاوه بر تعارف بعضی از جنبه‌ها بر جنبه‌های دیگر.

پنج- بهره‌گیری از روش طرح بحث، پردازش مطالب، جمع‌بندی در تدوین مطالب. به گونه‌ای که ابتدا برای خواننده مسأله ایجاد شود و سپس در مرحله پردازش با تحلیل آن آشنا شده و در نهایت بتواند جمع‌بندی و نتیجه‌گیری از مباحث داشته باشد.

مطالب کتاب در پنج فصل ارائه می‌شود: در فصل اول تحت عنوان کلیات به تعریف فناوری، انتقال فناوری، روش‌های انتقال فناوری و ارکان قراردادهای انتقال فناوری می‌پردازیم. در فصل دوم انواع قراردادهای انتقال فناوری را بحث می‌کنیم. در فصل سوم شروط، مباحث و مسائل مختلف قراردادهای انتقال

فناوری بررسی می‌شوند. در فصل چهارم و پنجم به ترتیب قراردادهای انتقال فناوری را در بستر مقررات انتقال فناوری و مقررات رقابت مورد مطالعه قرار می‌دهیم.

به زعم نگارنده این کتاب می‌تواند برای اهل تحقیق، دانشجویان، و کلاء، قضات، مشاورین، صاحبان صنایع و تجارت مفید و قابل استفاده باشد، هر چند که مثل هر اثر علمی عاری از ایراد و کاستی نمی‌باشد و هر پیشنهادی که در جهت رفع اذیت و نواقص اعلام شود را صمیمانه ارج نهاده و از آن به گرمی استقبال می‌کنم.

مؤلف این کتاب را نتیجه بهره‌گیری خود از دانش و تجربیات اساتید و کسانی می‌داند که فرصت کسب دانش و تجربه از محضر آنها را داشته است و بدینوسیله مراتب تشکر و سپاس خود را به همه آنها به ویژه آقایان دکتر محمود صادقی، دکتر میرقاسم جعفرزاده و دکتر عبدالحسین شیروی اعلام می‌دارد. همی‌طالع از انتشارات جاودانه که زمینه چاپ این کتاب را فراهم کردند تشکر و قدردانی می‌نماید.

اصغر محمودی

بهستان ۱۳۹۲